

УДК 336:334:629.7(477):656(045)
DOI:10.31339/2313-8114-2018-2(10)-140-143

Соловей Надія Василівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Костюк Олена Валеріївна,
кандидат економічних наук, доцент,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Національний авіаційний університет

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що на ефективність управління фінансово-господарської діяльності підприємства має безпосередній вплив організація прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Саме розуміння економічних явищ і процесів, їхні взаємозв'язки і взаємозалежність, уміння їх деталізувати, систематизувати і моделювати, визначати вплив факторів, оцінювати досягнуті результати, виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємства. Метою статті є висвітлення методики комплексного аналізу фінансового стану підприємства, яка дозволяє проводити багатоваріантні розрахунки і вивчати стратегію управління фінансовим станом авіаційної організації. Саме аналіз господарської діяльності є тією галуззю знань, що найкращим чином поєднує всі науково-практичні надбання в сфері сучасного бізнесу. Аналіз забезпечує системне розуміння виробничо-фінансової діяльності підприємства. На основі використання методів економіко-статистичного аналізу встановлено взаємозв'язок між забезпеченістю запасів джерелами формування і сутністю фінансової стійкості, її зовнішнім проявом, а наслідком, відповідно, є платоспроможність (ліквідність) підприємства. Визначено причини необхідності проведення аналізу фінансових показників на підприємствах. Обов'язок кваліфікованого економіста, фінансиста, бухгалтера, аудитора та інших спеціалістів економічного профілю – добре володіти сучасними методами економічних досліджень, майстерно виконувати комплексний мікроекономічний аналіз. Завдяки знанню техніки і технології аналізу вони зможуть легко адаптуватися до змін ринкової ситуації і знаходити правильні рішення та відповіді. Встановлено практичну необхідність засвоєння основ економічного аналізу корисне для кожного, кому доводиться брати участь в ухваленні рішень або давати рекомендації для прийняття їх чи зазнавати на собі їхніх наслідків. Практична значущість полягає в тому, що аналіз фінансової стійкості за критерієм ступеня покриття запасів стабільними джерелами фінансування, а також за критеріями показників платоспроможності та ринкової стійкості показників грошового потоку дає змогу дістати повне уявлення про поточний та очікуваний рівні фінансової стійкості як найважливіші показники фінансового стану підприємства.

Ключові слова: аналіз; фінансовий стан; авіаційне підприємство; чинники; фінансова стійкість.

ВСТУП

Постановка проблеми. На кожному етапі життя компанії її важливою характеристикою є фінансова стійкість, яка характеризує рівень фінансового ризику і ступінь залежності компанії від позикового капіталу.

Поняття фінансової стійкості інтерпретується авторами по-різному. Ця різниця виражається саме в підході до визначення фінансової стійкості, де автори, маючи схожу точку зору на поняття, все-таки по-різному і по-своєму дають визначення фінансової стійкості. Залежно від цього з часом сформувалися і різні підходи до оцінки фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам фінансово-економічної діяльності в умовах корпоративних, у тому числі авіапідприємств, присвячено наукові праці Астапової Г. В., Білик М. Д., Головка В. І., Мінченка В. А., Шарманської В. М., Кривова Г. О. Католиченка А. І., Омеляненка С. Л., Суворової І. М. та інших дослідників. Авторами розкрито сутність фінансового стану підприємств, визначено їх інноваційну спрямованість, розглянуто специфіку і доведено її прибутковий характер, досліджено напрями державного регулювання діяльності авіапідприємств, корпоративні механізми

управління фінансово-економічними процесами.

Проте, потребує глибшого дослідження проблема оцінювання фінансового стану авіатранспортних підприємств України.

Мета статті (постановка завдання). Мета статті – виявити причини та наслідки проблем, що виникають при оцінюванні фінансового стану підприємств авіаційної галузі України, визнавши це основою для прийняття рішень в процесі управління.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Негативно впливають на стан і розвиток економіки нашої країни анексія Криму, війна на Донбасі, нестабільна політична ситуація в державі. Для усунення негативних тенденцій економічного розвитку з метою підвищення стабільності держави і діяльності господарюючих суб'єктів необхідно сконцентрувати увагу на забезпеченні сталого розвитку організації як основного структурного елементу економічної системи України.

Щоб забезпечити «виживання» підприємства в умовах ринку, вищому менеджменту необхідно оцінювати можливі і доцільні темпи його розвитку з позиції фінансового забезпечення, виявляти доступні джерела фінансування, сприяючи тим самим стійкому

положенню і розвитку господарюючих суб'єктів. Грамотно проведений фінансовий аналіз дасть можливість виявити і усунути недоліки в складі і структурі активів і пасивів компанії і знайти можливі резерви залучення фінансових ресурсів, поліпшення фінансового стану компанії, її платоспроможності та фінансової стійкості в умовах постійно мінливого зовнішнього і внутрішнього середовища [5, с. 271].

Фінансова стійкість – це показник, який дозволяє оцінити стан розвитку підприємства, за якого обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство платоспроможне. Іншими словами, фінансово стійке підприємство – це таке його становище, коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Визначається фінансова стійкість відношенням вартості матеріальних оборотних активів (запасів та витрат) до величини власних та позикових джерел коштів для їх формування.

Для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних та відносних показників. Найбільш узагальнюючими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або невідповідність (надлишок або нестача) джерел коштів для формування запасів і витрат, тобто різниця між сумою джерел коштів і сумою запасів та витрат.

Розрізняють такі види фінансової стійкості підприємства:

– абсолютна стійкість фінансового стану, коли власні джерела формування оборотних активів покривають запаси і витрати. При цьому наявність власних джерел формування оборотних активів визначається за балансом підприємства як різниця між сумою джерел власних та прирівняних до них коштів і вартістю основних фондів та інших необоротних активів;

– нормальний стійкий фінансовий стан, коли запаси і витрати покриваються сумою власних джерел формування оборотних активів і довгостроковими позиченими джерелами;

– нестійкий фінансовий стан, коли запаси і витрати покриваються сумою власних джерел формування оборотних активів, довгострокових позикових джерел, короткострокових кредитів і позик;

– кризовий фінансовий стан, коли запаси і витрати не покриваються всіма видами можливих джерел їх забезпечення (власних, позикових та ін.), підприємство перебуває на межі банкрутства.

Узагальнюючи різноманітні визначення і враховуючи особливості авіаційних підприємств, можна зробити висновок, що фінансова стійкість це здатність авіаційного підприємства функціонувати на основі ефективного управління фінансовими ресурсами за рахунок адекватного реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Основними критеріями, що дають змогу визначити рівень фінансової стійкості підприємства, є його прибутковість у межах, достатніх для здійснення

відтворювальних процесів, здатність забезпечувати сталий у часі рівень платоспроможності за рахунок раціонального співвідношення джерел фінансування.

Доцільними є аналіз і систематизація чинників, що впливають на стан фінансової стійкості авіапідприємства. Розглянемо чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на фінансову стійкість авіакомпанії.

Для визначення ступеня впливу складників зовнішнього середовища на фінансову стійкість авіапідприємству необхідно сформувати спеціальну систему моніторингу зовнішнього середовища, який може здійснюватися як у рамках спеціальних спостережень, так і носити регулярний характер. Необхідним є не тільки оцінка стану чинників зовнішнього середовища на даний момент, а й прогнозування трендів розвитку цих чинників на майбутнє [3, с. 6].

Суттєвим кроком є визначення сили впливу і його наслідків для авіапідприємства, і це можливо за наявності на підприємстві професійних фінансових аналітиків і узгодження їх дій зі спеціалістами у сфері стратегічного менеджменту і вищим керівництвом. При цьому важливо враховувати, що зміна чинників потребує системного підходу до їх оцінки, враховуючи їх взаємозв'язок і взаємний вплив, що означає, що зміна хоча б в одному складнику призводить до змін у всіх інших. Підприємству необхідно визначитися, вплив яких чинників на фінансову стійкість може бути найбільш суттєвим і якого роду: як джерело додаткових можливостей чи, навпаки, можливих загроз.

Внутрішнє середовище авіаційного підприємства включає чинники, що безпосередньо впливають на його діяльність, і являє собою складну систему елементів і зв'язків між ними, яким повинна постійно приділятися увага управлінського персоналу [5, с. 146].

Очевидно, що для забезпечення прийнятного рівня фінансової стійкості авіапідприємства необхідно не тільки приділення уваги чинникам фінансового складника, а й іншим компонентам внутрішнього середовища, які в сукупності являють собою весь господарський механізм підприємства, заснований на раціональній взаємодії виробничих, фінансових, організаційних, кадрових та маркетингових структур.

Інтерпретація підсумкового фінансового стану за В. Я. Поздняковим, У. Бівером або традиційним підходом може бути утруднена через неясності кінцевого результату підходу, вираженого бальною системою. Тому слід додатково досліджувати фінансові документи для прояснення кінцевого результату.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Використовуючи традиційний підхід, необхідно більш ретельно вибирати коефіцієнти, які увійдуть в підсумковий інтегральний показник, і використовувати один і той же набір показників при порівнянні різних підприємств між собою.

А вирішивши оцінити фінансову стійкість за У.

Бівером, необхідно пам'ятати, що для визначення підсумкового фінансового стану слід не тільки зіставляти отримані по кожному окремому коефіцієнту результати, але і перевіряти ці результати, провівши додаткові розрахунки. Інакше чітке розмежування нормативних значень за окремими показниками і фінансових станів згідно з ними, введе в оману і не дасть остаточної відповіді про сукупну фінансову ситуацію на підприємстві [2, с. 63].

Механізму управління фінансовою стійкістю авіапідприємства властивий постійний динамізм, зумовлений необхідністю адаптації до змін усіх його складників, для яких характерні постійна взаємодія, розвиток та вдосконалення.

На нашу думку, умовою ефективного функціонування механізму управління фінансовою стійкістю авіапідприємств є дотримання таких вимог:

- 1) відповідність і узгодження із загальною

системою управління авіапідприємством;

- 2) орієнтація на досягнення стратегічних цілей розвитку авіапідприємства;

- 3) ефективність та безперервність функціонування;

- 4) високий рівень компетентності персоналу, що забезпечить відповідний рівень якості прийняття і реалізації рішень;

- 5) здійснення планування, регулювання та контролю всіх етапів процесу управління фінансовою стійкістю, що дасть змогу вчасно застосувати необхідні коригувальні заходи.

В умовах економічної кризи підтримання фінансової стійкості на достатньо високому рівні потребує впровадження систематичного управління комплексом заходів щодо запобігання зниження рівня цієї характеристики підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика [навч. посіб.] / О. Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
2. Глазунов, М. И. Оценка финансовой устойчивости коммерческой организации на основе данных бухгалтерского баланса / М. И. Глазунов // Экономический анализ: теория и практика. – 2009. – №21 (150). – С. 58-65.
3. Любушин, Н. П. Анализ методов и моделей оценки финансовой устойчивости организаций / Н. П. Любушин, Н. Э. Бабичева, А. И. Галушкина, Л. В. Козлова // Экономический анализ: теория и практика. – 2010. – №1 (166). – С. 3-12.
4. Поздняков, В. Я. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятий: Учебник / В. Я. Поздняков. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014. – 617 с.
5. Соловей, Н. В. Фінансовий стан авіатранспортних підприємств України / Н. В. Соловей // Молодий вчений / №9(61) вересень 2018. – Херсон: Вид-во «Молодий вчений», 2018. – 527 с.
6. Цал-Цалко, Ю. С. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / Ю. С. Цал-Цалко, Ю. Ю. Мороз, О. Г. Денисюк. – Житомир, 2012. – 609 с.
7. Шеремет, А. Д. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций / А. Д. Шеремет, Е. В. Негашев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2016. – 208 с.

REFERENS

1. Bazilinska, O. Ya. (2009). Finansovyi analiz: teoriia ta praktyka [Financial Analysis: Theory and Practice]. Kiev: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
2. Hlazunov, M. Y. (2009). Otsenka fynansovoi ustoichyvosty kommercheskoi orhanyzatsyy na osnove dannykh bukhgalterskoho balansa. Ekonomycheskyi analiz: teoriya y praktyka – Economic Analysis: Theory and Practice, 21(150), 58-65 [in Russian].
3. Liubushyn, N. P. Babycheva, N. E., Halushkyna, A. Y., Kozlova, L. V. (2010). Analiz metodov y modelei otsenky fynansovoi ustoichyvosty orhanyzatsyi [Analysis and diagnostics of financial and economic activity of enterprises]. Ekonomycheskyi analiz: teoriya y praktyka – Economic Analysis: Theory and Practice, 1 (166), 3-12 [in Russian].
4. Pozdniakov, V. Ya. (2014). Analiz y dyahnostyka fynansovo-khoziaistvennoi deiatelnosti predpriyatiy. [Analysis and diagnostics of financial and economic activities of enterprises]. Moscow: NYTs YNFRA-M [in Russian].
5. Solovei, N. V. (2018). Finansovuj stan aviatransportnyh pidpryjemstv Ukrainy [Financial condition of air transport enterprises of Ukraine]. Molodyi vchenyi – Young Scientist, 9(61), 527 [in Ukrainian].
6. Tsal-Tsalko, Yu. S., Moroz, Yu. Yu., Denysiuk, O. H. (2012). Finansovyi analiz [Financial analysis]. Zhytomyr [in Ukrainian].
7. Sheremet, A. D., Nehashev, E. V. (2016). Metodyka fynansovoho analiza deiatelnosti kommercheskykh orhanyzatsiy [Methods of financial analysis of commercial organizations]. Moscow: YNFRA-M [in Russian].

Соловей Надежда Васильевна, Костюник Елена Валериевна. АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ АВИАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Актуальность темы исследования обусловлена тем, что на эффективность управления финансово-хозяйственной деятельностью предприятия имеет непосредственное влияние организация принятия обоснованных управленческих решений. Именно понимание экономических явлений и процессов, их взаимосвязи и

взаимозависимость, умение их детализировать, систематизировать и моделировать, определять влияние факторов, оценивать достигнутые результаты, выявлять резервы повышения эффективности функционирования предприятия. Целью статьи является освещение методики комплексного анализа финансового состояния предприятия, что позволит проводить многовариантные расчеты и изучать стратегию управления финансовым состоянием авиационной организации. Именно анализ хозяйственной деятельности является той областью знаний, наилучшим образом сочетает все научно-практические достижения в сфере современного бизнеса. Анализ обеспечивает системное понимание производственно-финансовой деятельности предприятия. На основе использования методов экономико-статистического анализа установлена взаимосвязь между обеспеченностью запасов источниками формирования и сущностью финансовой устойчивости, ее внешним проявлением, а следствием, соответственно, является платежеспособность (ликвидность) предприятия. Определены причины необходимости проведения анализа финансовых показателей на предприятиях. Обязанность квалифицированного экономиста, финансиста, бухгалтера, аудитора и других специалистов экономического профиля – хорошо владеть современными методами экономических исследований, мастерски выполнять комплексный микроэкономический анализ. Благодаря знанию техники и технологии анализа они смогут легко адаптироваться к изменениям рыночной ситуации и находить правильные решения и ответы. Учитывая проведенное исследование установлено, практическую необходимость усвоения основ экономического анализа полезно для каждого, кому приходится участвовать в принятии решений или давать рекомендации для принятия их или испытывать на себе их последствия. Практическая значимость заключается в том, что анализ финансовой устойчивости по критерию степени покрытия запасов стабильными источниками финансирования, а также по критериям показателей платежеспособности и рыночной устойчивости показателей денежного потока позволяет получить полное представление о текущем и ожидаемом уровне финансовой устойчивости как важнейшие показатели финансового состояния предприятия.

Ключевые слова: анализ; финансовое состояние; авиационное предприятие; факторы; финансовая устойчивость.

Solovei Nadiia V., Kostunuk Olena V. ANALYSIS OF FINANCIAL STABILITY FACTORS OF AVIATION ENTERPRISES

The urgency of the research topic is due to the fact that the efficiency of management of financial and economic activity of the enterprise has a direct influence on the organization of the adoption of sound management decisions. It is the understanding of economic phenomena and processes, their interconnections and interdependence, their ability to detail, systematize and simulate, determine the influence of factors, evaluate the results achieved, and identify the reserves for improving the efficiency of the enterprise. The purpose of the article is to highlight the methodology of a comprehensive analysis of the financial condition of the enterprise to allow for multivariate calculations and to study the strategy of managing the financial condition of the aviation organization. It is the analysis of economic activity that is the area of knowledge that best combines all the scientific and practical achievements in the field of modern business. The analysis provides a systematic understanding of the production and financial activity of the enterprise. On the basis of the use of methods of economic and statistical analysis, the relationship between stock availability and sources of formation and the essence of financial stability, its external manifestation, and consequently, the solvency (liquidity) of the enterprise. The reasons of necessity of the analysis of financial indicators at the enterprises have been determined. The duty of a qualified economist, financier, accountant, auditor and other specialists in the economic field is to have a good command of modern methods of economic research, to master the complex microeconomic analysis. Thanks to the knowledge of technology and analysis technology, they can easily adapt to changes in the market situation and find the right solutions and answers. Given the study, the practical feasibility of mastering the foundations of economic analysis is useful for anyone who has to participate in decision-making or to make recommendations for their adoption or their consequences. The practical significance is that the analysis of financial sustainability by the criterion of the degree of coverage of stocks by stable sources of funding, as well as by the criteria of solvency indicators and market stability of the cash flow indicators gives an opportunity to get a complete picture of the current and expected levels of financial stability as the most important indicators of the financial situation of the enterprise.

Keywords: analysis; financial position; aviation enterprise; factors; financial stability.

Одержано 31.10.2018 р.